

Wat gaan Omtzigt, Van der Plas en Yeşilgöz eigenlijk aan migratie en asiel doen? Nou, dit dus.

Posted on 6 september 2023 by Hans Roodenburg

Het CDA is weer helemaal terug. Weliswaar is de moederpartij op sterven na dood, maar de beide voortzettingen BBB en NSC (Omtzigt) beheersen momenteel zowel de peilingen als de media. De drie partijen staan volgens de peiling van Maurice de Hond van afgelopen zaterdag samen op 52 zetels, een aantal waarvan het CDA al meer dan dertig jaar alleen heeft kunnen dromen.

Uit eerder onderzoek van dezelfde Maurice de Hond bleek dat onder de potentiële kiezers van deze drie partijen, en ook van de VVD, het thema 'Asielzoekers/immigratie' de hoogste prioriteit heeft, op afstand gevolgd door Woningtekort en Zorg, bij welke problemen immigratie ook een rol speelt. Wat vinden we van deze wens van de kiezer terug bij de voornemens van de verschillende partijen?

Omtzigt en de migratie

We beginnen bij NSC van Pieter Omtzigt. Bij de lancering van zijn nieuwe partij noemde deze als prioriteiten 'beter bestuur' en 'bestaanszekerheid'. Over immigratie geen woord. Een verkiezingsprogramma is nog niet gepresenteerd. In het onlangs gepubliceerde 'basisdocument' van de partij komt het thema immigratie/asiel wel aan de orde. Hierin lezen we onder meer:

'*Veel partijen, inclusief het kabinet, maken de fout het migratievraagstuk te verengen tot asielmigratie. Met uitzondering van het jaar 2022, waarin bijna 90.000 mensen uit Oekraïne naar Nederland kwamen, zijn arbeidsmigratie en studiemigratie de grootste groepen.*'

Dit lijkt op een poging de asielproblematiek te bagatelliseren. Maar de argumentatie deugt niet. Allereerst omdat de demografische *follow-up* van de initiële asielmigratie buiten beschouwing wordt gelaten. Het betreft in vergelijking met arbeids- en studiemigratie een hoge volgmigratie wegens gezinsvorming en hereniging, een hoge natuurlijke aanwas, maar ook een *lage* remigratie.

Tot zover de aantallen. Die aantallen wegen des te zwaarder gezien de veel hogere belasting die asielmigranten, gemiddeld in vergelijking met arbeids- en studiemigranten, vormen voor de samenleving. Denk bijvoorbeeld aan de collectieve sector, respectievelijk de verzorgingsstaat. Als je, zoals Omtzigt, veel belang hecht aan bestaanszekerheid moet je voorkomen dat die verzorgingsstaat in de verdrukking komt.

Omtzigt lijkt wel te beseffen dat er iets moet gebeuren:

'*De regering viel over migratie en besloot voorlopig helemaal geen maatregelen te nemen. Dat is veruit het domste besluit dat mogelijk was. Er lag namelijk een pakket migratiebeperkende maatregelen waarover wel overeenstemming was en de druk op de asielketen is onverminderd hoog.*'

Overigens wordt hier de asielproblematiek ten onrechte gereduceerd tot druk op de asielketen (COA, IND). Veel ingrijpender zijn natuurlijk de eerder genoemde gevolgen voor de Nederlandse samenleving.

Als het gaat om asiel hoeven we van Omtzigt geen hoge verwachtingen te hebben.

'Met getrokken zwaard Europa in' om een einde te maken aan de onbeheersbare instroom zit er bij hem niet in. De partijleider heeft andere prioriteiten. En dat zou weleens tot teleurstelling kunnen leiden bij zijn kiezers, voor wie immers de immigratie- en asielproblematiek – blijkens het eerdergenoemde onderzoek van Maurice de Hond – topprioriteit heeft.

De visie op arbeidsmigratie (van buiten de EU, want daar kan je op sturen) en studiemigratie zal naar verwachting meer gewaardeerd worden door de kiezers van NSC. Het basisdocument schrijft hierover:

'*De oplossing voor arbeidstekorten is niet om zoveel mogelijk mensen uit het buitenland te halen*'

'*Nederlandse universiteiten bieden massaal opleidingen in het Engels aan. De wet zegt juist dat Nederlands de standaardtaal moet zijn en dus moeten universiteiten standaard in het Nederlands les geven. Die wet moet gehandhaafd worden. […] Studiemigratie moet ongeveer weer terug naar het niveau waar het vijf jaar geleden was: de helft van nu.*'

De migratieplannen van BBB

De BBB van Caroline van der Plas timmerde afgelopen week aan de weg met de lancering van kandidaat-premier Mona Keijzer en de overstap van twee Kamerleden van JA21 en een van de PVV.

Aan het verkiezingsprogramma voor de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen wordt nog gewerkt. In het vorige verkiezingsprogramma uit 2021 (versie 060323) valt over immigratie/asiel onder meer het volgende te lezen:

'*Mensen die echt op de vlucht zijn voor oorlogen, of van wie hun leven en/of dat van hun gezin ernstig wordt bedreigd en dat kunnen aantonen, zijn welkom in Nederland, voor de tijd die daarvoor nodig is. Voorkeur heeft het, om ervoor te zorgen dat deze mensen in eigen regio's worden opgevangen. […] Economische gelukszoekers zonder werk en inkomen worden niet toegelaten of zo snel mogelijk uitgezet naar eigen land.*'

Deze algemeen geformuleerde voornemens gaan de asielinstroom niet beteugelen. Lichtpuntje is de 'voorkeur' voor opvang in de regio. Wat betreft arbeidsmigratie: voor zover van buiten de EU impliceert het volgende programmapunt een

openeinderegeling; mogelijk een onbedoeld gevolg van een ongelukkige formulering:

'*Immigranten die NIET uit een oorlogsgebied komen, moeten kunnen aantonen dat zij in Nederland vast werk en een onderkomen hebben. Als zij dit kunnen bewijzen én de Nederlandse taal goed machtig zijn, worden zij toegelaten.*'

Alles bij elkaar zal er nog heel wat meer ambitie in het verkiezingsprogramma moeten wil het tegemoet komen aan de wensen van de potentiële kiezers van BBB. Voor die kiezers is, zoals blijkt uit het eerdergenoemde onderzoek van Maurice de Hond, immigratie/asiel topprioriteit.

Recente openbare optredens van Caroline van der Plas zullen niet hebben bijgedragen aan een groter vertrouwen onder die potentiële kiezers. Neem bijvoorbeeld dit optreden tijdens een commissievergadering in de Tweede Kamer. Afgelopen vrijdag zaten Caroline van der Plas en Mona Keijzer bij Op1. Toen het (vanaf minuut 42) over migratie ging kwam eerstgenoemde weinig overtuigend over.

De migratieplannen van de VVD

Afgelopen vrijdag presenteerde de VVD haar concept-verkiezingsprogramma, dat tijdens een congres op 22 september ter goedkeuring aan de leden zal worden voorgelegd. De rode draad wat betreft immigratie/asiel:

'*De overheid moet grenzen stellen en handhaven en zo weer grip krijgen op migratie.*'

Een greep uit de plannen wat betreft asiel:

'*Niet ruimer zijn dan de landen om ons heen. We willen een zogenaamd tweestatusstelsel met alle beperkingen die binnen EU-richtlijnen mogelijk zijn. Dit stelsel biedt de mogelijkheid om bescherming te bieden aan wie het echt nodig heeft. De beperkingen zijn bijvoorbeeld een wachttijd voordat gezinsleden kunnen overkomen, met daarnaast eisen aan bijvoorbeeld woonruimte, inkomsten, ziektekosten en inburgering, en een maximum voor het aantal per maand.*'

'*We schaffen de asielvergunningen voor onbepaalde tijd af, hiermee worden*

asielvergunningen tijdelijk. Asielvergunningen voor vluchtelingen krijgen een duur van drie jaar, die voor zogenaamde subsidiair-beschermden één jaar. Na deze periode wordt de vergunning getoetst.'

'*De inwilligingspercentages moeten meer in lijn worden gebracht met het Europees gemiddelde. De IND past minder snel het voordeel van de twijfel toe. […] Veel asielzoekers verbleven immers al lange tijd op een veilige plek, voordat ze naar Nederland kwamen. We passen de bewijslastverdeling aan, zodat het niet aan de IND is om te bewijzen dat iemand geen recht heeft om hier te blijven.'*

'*Iedereen die hier niet op legale wijze is gekomen, moet worden teruggestuurd naar het land van herkomst. Wanneer dit niet mogelijk is, naar een aantoonbaar doorreisland.'*

'*Het Vluchtelingenverdrag stamt inmiddels alweer uit 1951. Als het aan de VVD ligt wordt het verdrag gemoderniseerd naar de huidige tijd, zodat opvang in de regio het uitgangspunt wordt.'*

Allemaal voornemens waarbij de potentiële VVD-kiezer – om met Mark Rutte in 2010 te spreken – de vingers kan aflikken. De grote vraag is nu: gaat de VVD onder leiding van Dilan Yeşilgöz-Zegerius zich ook hard maken om deze plannen te realiseren? Of geeft ze, net als haar voorganger Mark Rutte, tijdens coalitieonderhandelingen alles meteen weg en levert ze een staatssecretaris aan het kabinet waarvan op voorhand duidelijk is dat die er helemaal niets van terecht zal brengen?

En dan hebben we het nog niet eens gehad over de internationale verdragen die op de schop moeten. Partijgenoot Henk Kamp heeft daar glasheldere opvattingen over. In het uiterste geval zullen verdragen moeten worden opgezegd en staat ook het lidmaatschap van de EU ter discussie.

Tot zover asiel. Wat betreft arbeids- en studiemigratie is het verkiezingsprogramma van de VVD, ondanks wat kanttekeningen, toch vooral *business as usual*. Een wezenlijk restrictiever beleid op deze gebieden hoeft van de VVD niet te worden verwacht.

De Adviesraad Migratie doet ook mee

De Adviesraad Migratie publiceerde onlangs een notitie getiteld 'Naar een toekomstgericht migratiebeleid – Notitie voor programma's Tweede Kamerverkiezingen'. De aanbevelingen van dit college bevatten – afgezien van arbeidsmigratie binnen de EU – geen aanknopingspunten voor partijen die tegemoet willen komen aan al die kiezers die minder immigratie willen. De Adviesraad werpt zich daarentegen op als belangenbehartiger van asielmigranten en is voor een spreidingswet. Beperking van de asielinstroom, onder het kabinet-Rutte IV gepromoveerd tot regeringsbeleid, is als het aan de Adviesraad ligt niet aan de orde.

Eerst zien, dan geloven

Het geheel overziende moeten we concluderen dat zowel NSC als BBB nog geen duidelijke koers inzake immigratie/asiel hebben uitgezet. Natuurlijk, hun verkiezingsprogramma's zijn nog niet klaar. Maar de voorlopige indruk is dat het thema, anders dan onder hun potentiële kiezers, niet bovenaan de prioriteitenlijst van deze partijen staat. De VVD heeft wel een duidelijke koers uitgezet, maar gelet op de beroerde staat van dienst van deze partij op dit dossier is het toch: eerst zien, dan geloven.

Hans Roodenburg *is econoom en gaf bij het Centraal Planbureau leiding aan onderzoek naar de economische gevolgen van immigratie. Hij publiceert sinds maart 2021 in Wynia's Week over het Nederlandse immigratiebeleid.*

Wynia's Week *publiceert feitelijke, maar ook kritische artikelen – ook over migratie en bevolkingsbeleid. Dat is broodnodig en niet vanzelfsprekend. De lezers maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** ***Hartelijk dank!***